

УДК 656.073.235

Васильєва Л.О.¹, Острогляд О.О.², Кубіч Я.С.³

¹ доц. НУ «Запорізька політехніка»

² доц. НУ «Запорізька політехніка»

³ старш. гр. Т-811 НУ «Запорізька політехніка»

РОЗВИТОК КОНТЕЙНЕРНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Незважаючи на активні бойові дії минулого року збільшився ринок контейнерних перевезень вантажів не тільки в загальному обсязі перевезень, а й у інвестиційній привабливості. Триває процес інтеграції українських логістичних маршрутів в Транс'європейську транспортну мережу, до якої Україну включено в 2017 році Індикативним Інвестиційним Планом Єврокомісії розвитку TEN-T коридорів.

Навіть на фоні падіння загальних обсягів виробництва різних галузей промисловості ринок контейнерних перевезень в 2023 році активно розвивався, що дало можливість майже досягти довоєнних обсягів. Потужності з перевалки контейнерів, такі як мультимодальні комплекси і сухі порти, вийшли на провідні позиції для інвестицій в транспортну галузь.

Після початку повномасштабної війни напрямок вантажопотоків з Чорного моря переорієнтувався на західні кордони України та ЄС і основне навантаження з перевезення контейнерних вантажів прийняла на себе Укрзалізниця. Після змінення логістичних шляхів контейнерні вантажі прямували до закордонних країн через європейські порти, і в першу чергу – це були порти Гданськ та Констанца. Змінились і маршрути контейнерних морських ліній.

Перевезення вантажів в контейнерах в 2023 році в експортному напрямку склали 124946 TEU, в імпортному – 37083 TEU, внутрішні – 38387 TEU, транзитні – 844 TEU. Стосовно номенклатури, то майже половина від всього обсягу експортних вантажів в контейнерах становили аграрні вантажі: зернові (49%), макуха (14%), олія (10%). Прокат чорних металів – 17%, решта – інші категорії вантажів. Асортимент перевезених в контейнерах товарів постійно розширюється. Лідерами операторів залізничних контейнерних перевезень стали державна компанія «Ліски», польська Laude, українські «Левада-Карго» і N'UNIT.

Вже влітку 2022 року запрацювали нові контейнерні термінали на західному кордоні України й Польщі, розширюється мережа терміналів і в центрі України. За 2023 рік Центром транспортного сервісу «Ліски» АТ Укрзалізниця надано послугу експедирування понад 35,5 тис. контейнерів.

Головними пріоритетами на поточний рік для операторів залізничних контейнерних перевезень – це збільшення парку контейнерів, фітингових платформ і розширення мережі контейнерних терміналів.

Але не тільки залізниця виконує контейнерні перевезення під час війни. На відміну від морських портів, де контейнерні термінали тимчасово були переобладнані для перевалки зерна, дунайські порти Рені та Ізмаїл відвантажували контейнери в експортному напрямку фідерними суднами через Дунай майже з початку війни. Контейнери фідерними суднами прямують в румунську Констанцу, а далі – перевантажуються на великі лінійні судна-контейнеровози. Імпортні товари потрапляють в Україну в зворотному напрямку таким же чином. Фідерний сервіс організували українська логістична компанія «Ітеріс» спільно з United Global Logistics й зі стивідорними компаніями портів Рені та Ізмаїл (рис. 1).



Рисунок 1 – Маршрути перевезення контейнерних вантажів через дунайські порти України

Після початку блокування кордонів з Польщею вантажовласники і експедитори почали відмовлятися від доставки контейнерів у польські порти і змінювати логістичні маршрути.

Українське Дунайське пароплавство (УДП) розробило маршрути доставки контейнерів до дунайських портів Болгарії, Сербії, Угорщини, Словаччини, Австрії, Німеччини та до румунського порту Констанца (рис. 2).



Рисунок 2 – Альтернативні маршрути доставки контейнерів через Дунай

Крім перевезення компанія УДП забезпечує зберігання та перевалку в українських портах, організацію перевалки в портах вивантаження.

З самого початку функціонування морського коридору з портів Великої Одеси без участі росії минулого року зникла необхідність погодження переліку товарів, які доставляються, пророблялось питання відновлення маршрутів міжнародних контейнерних ліній. Це дозволить не тільки зменшити загальні логістичні витрати на доставку, а й дозволить розширити асортимент українських товарів з високою доданою вартістю на зовнішніх ринках, сприятиме збільшенню загальних обсягів експорту. Але з питань безпеки контейнерні перевезення не здійснювались.

Після тривалих перемовин з власниками контейнерних ліній попри великі ризики контейнерні перевезення наразі повертаються до портів Великої Одеси. З початку квітня фідерні контейнеровози під управлінням української компанії вже працюють на лінії, яка з'єднує порт Чорноморськ з турецьким портом Ялова та румунською Констанцею. В третій декаді квітня очікується прибуття контейнеровозу Pros Норе під прапором Панами з Китаю до порту Чорноморськ. Це дуже важлива подія для розвитку контейнерних перевезень та зміна стратегії у відповідь на складну ситуацію в Одеському регіоні.

Незважаючи на складні обставини, ринок контейнерних перевезень вантажів продовжує розвиватися як у загальному обсязі, так і в інвестиційній привабливості. Інтеграція українських логістичних маршрутів з Транс'європейською транспортною мережею сприяла цьому розвитку. На зміну традиційним маршрутам прийшли нові, що включають українські території як важливі транспортні вузли.

Одночасно, розвиток альтернативних маршрутів через дунайські порти виявився додатковим резервом для забезпечення логістичних потреб у важкі часи. Повернення контейнерних перевезень до портів Одеси засвідчує реалізацію стратегічних кроків для забезпечення стабільності та розвитку в складних умовах воєнного конфлікту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Центр транспортних стратегій. Контейнеризація вантажопотоків.
[URL:https://cfts.org.ua/articles/konteynerizatsiya_vantazhopotokiv](https://cfts.org.ua/articles/konteynerizatsiya_vantazhopotokiv)
2. Центр транспортного сервісу «Ліски». Контейнерні перевезення.
URL:
https://www.uz.gov.ua/cargo_transportation/intermodal_transportation/container/
3. Економічна правда. Україна повертає контейнерні перевезення суднами. [URL:https://www.epravda.com.ua/publications/2024/03/14/711166/](https://www.epravda.com.ua/publications/2024/03/14/711166/)
4. Аграрне інформаційне агентство Agravery. Новини: Логістика.
[URL:https://agravery.com/uk/posts/show/](https://agravery.com/uk/posts/show/)